

BUDA-PESTA

5 Noevre st. v.

17 Noevre st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 84.

ANULU XIV.

1878.

Pretiulu pe unu anu 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Români'a 2 galbeni.

Unu aventurieru pe tronulu Moldovei.

— Schitua istorica. —

(Urmare.)

Boerii considera pe poporu de sierbi, si nu altfel príncepele pe boeri. Asiá d. e. Petru fu alungatu odata prin conspiratiunea boerilor, elu fugindu imprasciá galbeni si astfel isi scapá viéti'a. Acest'a dupa puçinu timpu fu rechiamatu in domnia, de órece Români nu putura fi îndestuliti cu urmatorulu seu Stefanu, carele luá religiunea unei tinere turce, de acarei amóre fu sedusu, si luându-se cu totul dupa datin'a turcésca deveni tiranu nesuferibilu, de unde i urmà si mórtea.

Cá óre-care boeriu sè póta ajunge la domnia, se recere sè fia nu numai avutu, ci si de o statura impunatóre, inalta, si robustu; aceste calitati esterne Români le stiméza într'atâta, încâtu déca óre-care boeriu are vr'unu defectu, atunci i este preferitu altulu carele este inzestratu cu aceste accidentie. Asiá p. e. dupa mórtea lui Petru fu alesu Zoldam, carele inse dupa dóue dile fu tiranisatu de osteniului Alesandru, care inca erá alesu Voda de càtra partisanii sei. Acum acesti osteni tramisi de Alesandru prindu pe Zoldam într'o strada îngusta, si i taia nasulu.

Audîndu poporulu despre acést'a, ilu parasi totulu si se adause la partid'a lui Alesan-

dru celu alungatu de Pseudo-Heraclide si ilu alegu Voda.

Dupa ce amu vediutu aceste caractere ale Moldovenilor din seclulu XVI, sè ne rentórcemu la subiectulu istoriei nóstre adeca la Pseudo-Heraclide, despre care deja diseram, cà alungase pe Alesandru celu crudu. Pseudo-Heraclide ocupându tíer'a acestora — (Moldovenilor) mai întâiu se îngriji sè câstige dela Soliman insemnele de Voda si stindardulu tíerrii, càci precum se scie Români erau supusi Turcilor. Se temea, cà Sultanulu va favorí pe Alesandru, carele petrecea in Constantinopolu si care respândi faim'a cà Pseudo-Heraclide ar avé de cugetu sè irumpa in Traci'a cu óste germana, cu cari s'ar impreuná si Români, si cà astfel vré sè atace chiar Bizantiulu. Acést'a fama produse frica nespusa nu numai Turcilor, ci chiar si pe Sultanulu ilu puse in cugete, de óre ce se temea, cà nefindu preparatu, sè nu fia adusu in strîmtóre, cu atâtu mai vértos, cà Pseudo-Heraclide fiindu grecu, putea fi primitu cu entusiasm de grecii, cari suferiau cu reu jugulu Turcilor.

In acestu timpu existau unii cari socotiau, cà venirea lui Heraclide ar fi fost ocaziune bi-

nevenita de a alungá pe Turci chiar si din imperiulu turcescu.

Prin aceste scornituri Alesandru reesi sè atraga pe Soliman în partea dênsului, si sè-lu introducea în domnia, de si erá urgisitu pentru crudelitatea sa. Ci Pseudo-Heraclide întielegându despre acést'a, numai decátu tramise la Constantinopole o deputatiune din ómenii cei mai de frunte, cari cá oratori buni descoperira tiraniile lui Alesandru, si cu bani trasera în partid'a s'a pe cei mai multi pasi, cari recomêndara Sultanului pe Pseudo-Heraclide cá pe unu omu virtuosu, si gata a da unu tribut cu 10,000 de galbeni mai mare decátu dede Alesandru, prin aceste mijlóce isi si ajunse scopulu, si fiindu numitu Voda, primi dela Sultanu multe daruri.

Dupa aceste încheià amicía cu Sigismund regele Poloniei, — càci precum scimu acést'a ilu împiedecase în trecerea sa prin Poloni'a în Moldov'a, — si renoesce tractatele ce le avura Români cu Polonii. Pseudo-Heraclide concede lui Lascu Hotinulu, (o fortaretia în confiniile Rusiei lângá ríulu Dniestru) cá remunerare pentru ajutorulu ce i-a prestatu acést'a; si se îngriji sè aiba mâna buna cu ómenii acestuia. Astfel ordinându lucrurile, voi sè se arate cá într'adeveru este unu omu nobilu si demnu de sórtea sa presenta, de aceea se introduse în curtea sa unu luxu asiá de mare, încátu para ca voiesce a întrece cu splendórea vietii chiar si pe suveranii cei mai mari ai timpului seu.

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —
(Urmare.)

— Sè vêslescu càtra insul'a mica, déca voiti lili? — întrebà conducatorulu.

— Cum voiesci, — respunse afabilu dama.

Cealalte dóue luntrice veslicau càtra insul'a mai mare. Insul'a de lili erá cam 400 pasi în departata de insul'a mai mare si de malu. Polly sciea, cá Mr. Fane nu scie nici vesli nici notá, si o ideia maliþioasa o cutrierà.

Artistulu ajutà damei la descalecare, si cautà nu cumva iérb'a va fi rourósa si pamêntulu mocirlosu. Conducatorulu i duse la loculu unde înfloriau liliele, unu loc, ce erá tocmai de cealalta parte a insulei, si erá încungiuratu, cu tufetu.

— Mergi dta înderetu la luntrice, — demandà Mr. Fane, — si ne aștepta acolo!

Ei culesera lili si le arangiara în o corfa. Artistulu curtenia cu complésantia.

Dincolo înse disparu luntriesiulu cu luntricea.

Polly vesli directu la malu, legà luntricea si fugi.

— Elu nu scie notá, — cugetà ea, — vocea lui

Dar într'adeveru atátu virtutea, câtu si viþiulu, séu cu unu cuvêntu moravurile omului, se manifestéza mai chiar atunci, când elu ajunge la putere, la domnia. Acést'a s'a adeveritu si în persón'a lui Pseudo-Heraclide carele cá seracu voi sè se arate liberalu, de unde îndata ce se sui pe tronu ilu cuprinse poft'a neînfrânata de a aduná câtu mai multi bani; — de unde urmà, cá dênsulu puse dâri nóue, sub cuvêntu, cá astfel cere necesitatea, de óre ce erariulu si vistierí'a regésca ajunse desacata prin sumele enorme cu cari câstigà în partea sa pe Pasi si Sultanulu Soliman; afara de aceea si Alesandru duse cu sine pietrile preþioase si mare multime de bani, iér dênsulu cá omu nou, carele s'a înaltiatu la culmea dorita asiá dicêndu prin vêntulu sortii, si carele pâna acum înca nu avea amici, simþtea lips'a de bani pentru îndestulirea planurilor sale si pentru stabilirea domniei.

Deci, pentru cá sè încungiure multe spese, dimate ostentii germâni si italieni dimpreuna cu Ruteliu, nesocotindu fidelitatea, si virtutea acestor din urma, (Italiani), cari la ori ce întêmplare aru fi trebuitu sè-i retina lângá sine, apoi isi concrede persón'a sa unei garde de Unguri neconstanti din natur'a lor, pe cari i câstigà cu puþini bani, cá astfel noroculu ce l'a înaltiatu la tronu, sè-lu precipitedie cu multu mai pe neașteptate.

Cá sè-si înmultiesca venitele anuale, dispuse, cá fia-care economu alu agrilor sei, sè

va resuná neaudita, si déca luntricea va remâné la loculu ei, ei nu se voru puté prapadi.

Liliele erau culesse, sórele apunea si Diana Hautton privi la orologiu.

Erá timpulu se rentórca.

Mr. Fane i ceru bratiulu si o conduse la loculu descalecarii.

Luntricea nu erá mai multu acolo.

— Ce sè fia acést'a? — díse elu, — unde e luntriesiulu?

Elu cautà peste tóta insula, nu aflà înse nici urma de luntriesiu si luntrice. Dupa ce se sui pe dealulu mai înaltu, vediu dincolo la malu tóte trei luntricele naintea angirei. Societatea s'a rentorsu, si Willy obositu de multa așteptare, asemenea s'a îndepartatu.

Ei erau singuri.

Diana Hautton se simti delicatu atinsa. Superbi'a ei erá usioru ofensata, si ce motivu de iritatiune séu vecsatiune putea servi amicelor ei acést'a împregiurare, cá a fost relasatu cu Mr. Fane pe o insula parasita!

— Ce sè facemu acum? — întrebà ea.

Artistulu nu sciea ce se faca; elu strigà, pâna ce regusi, si nimenea nu-lu audiea.

duplice numerulu jugurilor, si mari darea în totu dominiulu seu.

Tóte aceste dispositiuni sânt contrarie si în detrimentulu unui domnitoru nou, carele are sè-si câstige amórea supusilor, cu atátu daunóse fure pentru Pseudo-Heraclide, carele promise Românilor că în dênsulu vor avé unu príncipe bunu si plinu de amóre càtra poporulu seu. Ci elu totu nu si-ar fi manifestatu înca lacomí'a sa, déca s'ar fi indestulitu cu storsurile acestea; dar joculu fortunei fece că acestu omu nemoderatu, carele mai nainte fu cuprinsu de impietate vilnense, sè-si estinda poft'a de avere chiar si la aurulu celu multu, care înfrumsetíeza bisericele Moldovei.

Se întempla, că decomunu cei ce au îmbrăcísiatu o secta óre-care, despartíndu-se de religiunea mántuítóre a strabunilor sei, mai ântâiu dorescu sè aiba tóte bunurile preotilor; si propagatorii doctrinei aceleia, lauda mai tare pe cei ce rapescu lucrurile dedicate cultulu dumnedíescu, ruinéza altarele si asuprescu pe preoti cu totu feliulu de insulte si calumnié.

Pseudo-Heraclide, că sè nu apara cà face acést'a din pofta de avere, ci cà dênsulu lucréza cu ratiunea, mai ântâiu începù a cercetá fórte raru bisericele, si nu asistá la Sânt'a liturgía, acusi isi batea jocu de crediní'a poporului, si ridea de boerime, dícêndu că se lasa sè fia sedusa de atáte superstitiuni si de credulitatea cea usíóra a poporului necultu; se

Totu mai tare apunea sórele, si Diana se simti totu mai neliniscita.

— Déca voiu fi silita a petrece peste nópte aici! — cugetá ea.

Timpulu trecca.

Erau optu óre trecute.

Vêntulu sufflá rece dela marea nordica, de pe orizontu disparura ultimele raze de sóre, si se înveli în negure reci. Peste valurile negre ale lacului se redicara negure gróse.

Suspínându isi acoperi Diana Hautton fačí'a. Ajutoriulu ínse se apropiá, de énsasi culpabil'a tramisu.

Willy celu geunivu descalecá pe insula, pe când întunereculu noptii acoperi laculu si insul'a.

Înjurându sarí Mr. Fane la elu.

— Cum ai cutezatu sè faci acést'a, blatematule?

Willy se smulse dela elu si-lu privi cu ino-centí'a.

— Eu nu am facutu nimicu, nici cà v'am vedíutu astadi.

Ralf ílu privi mai de aprópe, si sciù ca vorbesce adeverulu. Unu cugetu nedumeritu tresari prin elu.

nisuíá sè le demustre, cà Dumnedíeu trebuie sè se adoreze cu ânima pí'a si consciiní'a curata, iér ceremoniele esterne, cuvintele si cântárilé si tóte cele alalte sânt numai scorniture desíerte.

Adese ori insultá cu cele mai ascutite sarcasme pe preoti si calugari, pe cari nu-i putea suferi nici decátu, chiar si privirea lor i causá cea mai mare neplacere; pučínu înca si dênsulu începù a blastemá fàra rusine chiar si Sânt'a liturgía; sustinea, cà tóte opiniunile despre Dumnedíeu sânt totu atáte prejudecie, aserte false; vorbiá cu despretíu despre preceptele dumnedíesci, si se nisuíá a-si confirmá sentinítele cu cuvintele Sântei scripturi; în fine marturisiá pe fačí'a, cà dênsulu se va nisuí cá sè stérgea cultulu divinulu în biserice, ritulu, si alte erori, cari s'au înradecínatu în suffetele lor.

Aceste tóte ofensau cumplitu pe supusii sei, cari sânt atátu de zelosi adoratori ai cultulu divinulu si a ritulu prescriu de sânt'a biserica, si cu atátu mai greu puteau suferi aceste injurie barbare, càci dênsii nici nu visau cà noulu lor domnitoru va fi asiá tiranu si perfidu, în contra multelor promisiuni ce le fece; de ocamdata nu le restá alt'a decátu sè suferi cu amaru, fàra cà sè-lu póta retunde, càci mai peste totu asiá dícêndu erau lipsiti de cunoscinítele necesarie contra agresoriulu lor; ei adeca învetíara mai multu prin traditiune si exemplele pie ale strabunilor sei cum

În tacere ajutá elu damei a se îmbarcá si tacêndu pornira ei spre malu.

Polly ínse se culcá cu acea consciiní'a, cà si-a resb unatu, si-a pusu focu pe capulu amagitorulu.

Capítulu VI.

Visulu dulce.

— Vínu la mine în atelieru, princesa, — díse Ulrich în díu'a urmatóre dupa dejunu, — am sè vorbescu cu tine ceva.

Polly erá superata si mahnitá si nu observá seriozitatea neindatinata alui Ulrich.

— Tu esti palida, Polly, — începù elu, dupa ce ea i urmá în atelieru, — si o schimbare în modulu vietii si a împregiurárilor ti-ar fi fórte recomandabila. Am de cugetu sè te dau în unu institutu.

— În unu institutu, Ulrich?

— Da, fiic'a mea, în pensionatulú Miss Primrosei la Brompton.

Polly se schimbá momentanu, ea pasí la feréstá si privi afara.

Acést'a a fost visulu vietii ei; si acum vedíéndu-si deodata realisata doriní'a, o cuprinse o uimire în simtiri.

Tacerea si liniscea ei înspaimêntá pe Ulrich. Nu

trebuie să adoreze pe Dumnezeu. Ceea ce a iritatu mai tare pe Români, fu că Pseudo-Heraclide a chiamatu unu propagatoru alu doctrinei lui Calvin anume : Lismaniu și cu acest'a o multime de sectari ai sei, toti oratori buni cari invitati de Voda venira din Poloni'a să corumpa și pe Moldoveni cu veninulu învetiturilor lui Calvin. Se scie, cu câta furia ataca protestantii (credinciosii lui Calvin) atâtu Sânt'a misa, și ceremoniile religiöse, câtu și Sântulu sacramentu alu cuminecaturii, de carele cutediau a-si bate jocu, și nu-lu potu admite, pentru că este misteru.

Acestia dar îndata-ce venira în Moldov'a, începura a distruge altarele Domnului, a despoia bisericile de imagini, de tôte lucrurile dedicate cultului divin; potire, candelabre, cruci etc.

Ceremoniile se batjocoriau fără nici o rusine, și afirmau că învetiatur'a lor este acea care corespunde Sântei scripture.

Pseudo-Heraclide își fece biserică privată în palatiulu seu invitându pe amicii sei să cerceteze acest'a, dar nevrându aceia să asiste, fure provocati în totu modulu fia-care în specie, să se lapede odata de vanități și să primésca religiunea cea adevărata. Astfel calumniă Pseudo-Heraclide pe amicii cei mai de frunte ai sei, ier pe preoti i injură, i batjocoria că pe cei mai ignoranti și trândavi, i inculpă cu diverse crime, — nisuinu-se astfel să-i descrediteze înaintea poporului

numai dorinti'a Myladei Charteris a înfluitiatu asupra lui, ci mai vartos atentiunea lui Fane și favorea vidibila a Pollyei. Lui i se pareă acest'a că o crimă, a vorbi unei fetițe nevinovate despre amoru și pasiune, și voica de timpuriu să o subtraga dela periclu.

Ea înse statea înaintea lui, — palida și tacênda, — eră ôre posibilu să fia deja pré târdîu.

— Ce ti este, Polly, tu totu-de-una ai voitu să mergi; — asiă dara tu nu voiesci?

Ea se întorse cătra elu suridiêndu.

— Da, Ulrich, eu mergu cu bucuria; — sciu că am trebuintia de învetiatura și cultura. Când se plecu?

— În optu dîle, déca pâna atunci îti vei puté arangia tôte lucrurile.

— În acest'a să decida Rosanna. Înse Ulrich, tacs'a pensiunei e mare, tu nu o vei puté suportă.

— Tu ai averea ta propria, Polly, și poti usioru din șapte sute pundi, doue sute întrebuintia pentru cultivarea ta. Dupa ce vei fi o dama fina, usioru se va află unu barbatu cu minte, cu sciintia, — unu medicu séu unu advocatu, carele să te cêra de consorta.

— Eu urescu ômenii cu minte și despretiuescu medicii și advocatii, — dîse Polly maniôsa; — nici odata nu me voiu maritá, ci déca Mr. Hawksley se va

și să escite ura cătra religiunea și bisericile lor.

Când socoti Pseudo-Heraclide, că deja a manifestatu voi'a și sentinti'a sa, cu pofta neînfrânata demândă să ia jos aurulu de prin biserică, să-i rapésca vasale cele sântite cultului divin, vestmintele de biserică cele preçiose, și totu ce este preçiosu în diverse biserică.

Acêsta fapta detestabila, rea din natur'a sa și nedémna pentru unu crestinu, a umplutu de durere și amaratiune ânim'a fia-carui Român, mai vertos când Pseudo-Heraclide le predică, că dênsulu sterge usulu acelor obiecte (sacre), că astfel să puna capetu superstitiunilor, în cari au traitu pâna aci, și să-i aduca la cunoscenti'a adevărului cultu divin, la pietatea cea adevărata; apoi adause, că cei ce nu aprobéza acest'a fapta a sa, și nu consimtu cu dênsulu : sînt toti sclavii diavolului.

Prin aceste fapte impie alui Pseudo-Heraclide mai ântâiu se micșoră amôrea poporului cătra dênsulu, apoi curêndu dupa aceea se stinse cu totul, ba iritându-se spiritele prin atâte ofense profane curêndu deveni cu totul odiosu. Ei întielegeau deja câtu este de periculôsa poft'a de avere a domnului lor, mai vertos pentru bunurile preotilor, fiind că Pseudo-Heraclide dicea, că este necuviintiosu să folosésca preotii asiă bunuri grase, pe când dênsii-su niste ômeni neactivi și dedati a șierbi pântecelui.

retornă din regiunile de auru i voiu conduce cas'a și economi'a. Permite-mi, Ulrich, să mergu acum, am multe a cumperă în orasiu pentru Rosanna.

Tiner'a fetiti'a alergă afara și îndata ce ajunse pe strada ierasi eră cea de demultu, și mahnirea disparu momentanu. Ea să mérga în unu institutu, să se reintôrca că dama, și atunci de siguru Miss Hautton nu o va mai numi tîerana prôsta.

Abiă cătra séra veni Polly acasa și cântă în tonu linu versulu ei celu placutu :

Sus, conte Guido, ôra a sositu,
Căci sôrele-a apusu în mare,
Mirosu d'orange umple aerulu,
Și vântul mării bate tare.
etc. etc.

Tecstulu placutei ei balade i revocă în memoria pe Guido Carls court, carele eră eroulu visurilor ei.

Ralf Fane a pututu înfluitia numai momentanu asupra simtiemintelor ei, spre a escitá superbia și cochetari'a ei, ânim'a ei înse remase neatinsa.

Adevêrulu acestei asertiuni se demustă în surisulu sarcasticu, cu care ea îlu salută, când intră pe usi'a gradinei.

(Va urmă.)

Românii pré bine vedeau, cà déca aviditatea dânsului s'a estinsu chiar, si asupra lucrurilor sacre, cari le-a rapitu, nu este de crediutu cá dânsulu sè se contenésca dela rapirea bunurilor private. Infami'a faptelor de mai sus stêrnira ura în poporu, dar Pseudo-Heraclide nu se indestuli înca, ci cu o aviditate grozava si straina de ori ce crestini, se lasà a comite o nóua fàra-de-lege si anume :

càtu acést'a fapta pe dreptulu se póte socoti de caus'a uciderii lui. Întru atât'a venerau românii acele cruci, încàtu cugetau cà este o fapta (religiósa) pia, a pastrá unu atare banu, si a nu-lu espune profanàrii mai departe; dar fresce cu atâtu mai tare se ofensara, pentru cà Voda a cutezatu, sè le profaneze; de acea s'au si instrainatu cu totulu de càtra dânsulu, càci plângerile preotilor nu numai încetau în con-

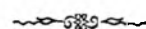

Cairol.

Mai restau óre câte cruci de argintu destulu de prețiose, acoperite cu aur ornate cu pietri prețiose, si sânte nu numai pentru relicuiele ce le ascundeau într'ênsele, ci si pentru vechimea lor. Pseudo-Heraclide demândà, cá aceste cruci sè se topésca, si sè le prefaca în bani pe cari sè fia tipulu dânsului. Acést'a a produsu indignatiune generala, întru atât'a s'au essacerbatu acum sufletele românilor, în-

tra faptelor impia ale lui, si de si erau espusi la totu feliulu de injurie, totusi îndemnau poporulu, si pe boeri, cá sè remâna credinciosi religiiunii, ce o mostenira dela strabuni, si de va cere imprejurarea, sè o apere chiar si cu periclulu vietii.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	5 17	F. 22 d. R. 5	Luc. s. m. Galact.
Luni	6 18	s. p. Paul Mart., c. p. Luca.	
Marti	8 19	ss. 33 mm. d. Melit, c. p. Lazar.	
Mercuri	8 20	Arhanghelii Mihail si Gavril.	
Joi	9 21	ss. mm. Onisifor, Porfiriu.	
Vineri	10 22	ss. ap. Erast, Olimp, Rodion.	
Samb.	11 23	ss. mm. Mina, Victor, Vicențiu.	

Pecatele conversatiunii.

— *Dupa Morellet (l'abbé.)* —

(Urmare.)

V. Despotismulu.

Sub despotismu în conversatiune, întielegemu acea dispositiune bizara a unor individi, cari nu sânt la largulu lor decâtu în societati, unde potu domina, unde potu sè-si în tonulu de dictatori.

Unu astfel de omu nu se nisuieste nici a învetiá elu însusi, nici a instruí si amusa pe altii, ci numai a dá o ideia mare despre sine. Elu pretinde a formá singuru conversatiunea.

Elu nu are trebuntia de între vorbitori, ci numai de ascultatori si admiratori. Déca cineva aduce restrictiunea cea mai usóra assertiunilor sale dogmatice, vocea lui si-duplica forti'a, cutesant'i'a lui se maresce. Natura de comunu a reusitu în acesti ómeni, o mare putere de pluma si o încredere orba în sine. Ei în unu momentu reducu la tacere întréga societatea. Acestora li se póte aplicá fórte bine cuvintele lui Tacitu despre devastatori: „Cum solitudinem fecere pacem apellant.“ Fiind cá nu le raspunde nimenea ei credu cá au convinsu tóta lumea.

Sânt talente mari, ómeni cu sciinte, acáror discursuri pe cátu de instructive pe atátu de amuzante nu ne-ar urí nici odata. Acestu feliu de discursu rotu-de-una e în folosulu societáti, dar nu e acest'a, pe care avemu sè-lu proscrimu.

Nu voiu a trece cu vederea o datina care la prim'a vedere ni se pare cinstita, privita înse mai bine ni se presenta cá o modestia falsa, opresiva si dupa parerea mea mai insultátore cá tonulu decisivu. Ea e sierpe în frundislu. Multemi în despotismu, au în gura formele de politetia cele mai umilite: „Voiu fi fórte scurtu! Permite-mi! Dati-mi grația! Faceti-mi onóra, de a me ascultá! etc. etc.“ Si în dosulu acestei preținse modestie róde vanitatea si despotismulu. Acest'a maniera puçinu naturala înse e cu neputintia sè si-o pastredie pâna la capetulu discursului, si modestulu nostru în fals'a s'a politetia, lasa sè i se véda labele prin sacu, cá mati'a din poveste. Séu chiar déca si-conserva pâna la fine acest'a politetia mincinósa, nu însiéla pe nimeni. Acest'a modestia hypocrita e mai puçinu pardonabila cá espressiunile cele mai dure.

VI. Pedanteri'a.

Ací nu asiú puté face mai bine decâtu lasându sè ne vorbésca dr. Swift:

„Audíulu de multe-ori folosindu-se cunoscin-

țiile specialistice în conversatiunea de tóte dílele, dandu fia-care specialitáti sale o importanția esagerata si punendu-o pe tapetu între ómeni, pe cari nu i intereseza. Dupa acest'a definitiune ómenii de curte, militarii, ómenii de tóte clasele si pusetiunile sociale, potu cadé în pedantismu tocmai asiá cá unu filosofu, teologu, medicu ori ingineriu. Femeile chiar ar face de risu déca ne ar întretiné pré multu despre rochiile lor, despre maestri'a de a se chiti, puder, de economi'a domesteca, si de alte de acestea, cari cadu în specialitatea lor.“

De si ni se pare cá e o procedura onesta si pe dreptulu, a initiá pe ascultatori în acea ce scimu mai perfectu; dar unu omu cu minte ar încungiturá totusi ocaziunea de a vorbí acea despre ce ascultatorii nu au nici o idea, cá sè nu capete titlu'a de pedantu.

Pedanteri'a si arata coltii mai multu în tonu cá în lucru. Pedantu e acela, care ridicându-se pe picíore, si înnaliându o voce magistrala si-dictéza opiniunile si si-pronuncia discursulu cu tonulu, în care vorbesce dlu professoru, elevilor sei mititei. Chiar din acest'a maniera a învetiatorilor de copii se-a facutu cuvântulu pedanteria. Acest'a e defectulu, în care cadu mai alesu literatii si prin care se facu nesuferiti multi ómeni ca talentu si emeritati.

Unu feliu de pedanteria e si asiá disulu „purismu“ adeca severitatea excesiva séu afectiunea pré mare în alegerea cuvintelor si a întoreturilor de frase. E destulu se spunemu cá acest'a e o afectatiune pentru cá sè întielegemu cá e unu defectu de care mintea sânetósa trebuie sè ne ferésca.

Puristii prin acest'a alegere de cuvinte si espressiuni pretindu a si face cugetárilor lor mai bune; dar de comunu le lipsesce successulu; li se întempla adese ori cá si-slabescu, ma si-falsifica chiar ideile, ce le ar fi pututu spune simplu frumosu.

Spiritulu lor preocupatu cu alegerea cuvintelor trece cu vederea idea, ce se si-o esprime: adeca si-a frumoasa pe magariu orbu. Ei desbraca idea de vestimentulu ei simplu si spânzura pe ea crinolinu si velu (Schleier) cá sè fia mai cinstita. Ei despretiuescu cuvântulu simplu si nimeritu si umblându dupa altulu mai civilizatu gângavescu vorb'a, de te ghiara în urechi; gândesci cá i-o mora stricata. Prin acest'a conversatiunea lor devine disgustátoria rece si omorítoria pentru ascultatori. Idea si pierde totu chazulu.

„Mi-place, díce Montaigne, cá vorb'a se sbóre, unde merge gândulu. Trebuie sè-mi astupu urechile înse înaintea ceremoniei de cuvinte.“

Acést'a e caus'a disgustului, ce-lu aducu în societate ómeni cari de altmintrea sânt cu minte si luminati. Acestu defectu e greu de observatu pâna nu a degeneratu. Dara acestui viciu ascunsu i se póte atribuí, cá multi ómeni de sciintia sânt necaliti la vorba.

Éta ce díce Despréaux:

„Dieu préserve mon ouie!
D'un homme d'esprit, qui m'ennuie!
J'aimerais cent fois mieux un sot.“

Acésta gresiéla e propria în cátu-va si unor dame, cari de altmintrea cu spiritulu, la vorba curate si corecte, credu, fára raisonu, cá acatiéndu la obiectu, câte o códa în termini frumosi, lu-vor face mai placutu.

O figura monstruoasă înse nu devine mai placută în purpura.

I. S. Paulu.

O nunta celebra.

Cătu-i tîer'a ungurésca
Nu-i că fét'a românesca.
Ardealulu cătu-i de mare
Românc'a parechia n'are."

În dîuarele straine adese ori aflăm descria în tóte amenuntele sale căte o cunună — din clas'a aristocratica. În ale nóstre dîuare afara de notițiile laco-nic-scurte de sub rubric'a „Hymen“, sciri mai detaiata despre însemnatulu actu alu casatoriei nu se împartășesce publicului. Si pentru ce? Pentru că nóue românilor de dincóce de Carpati ni lipsesce clas'a aristocratica. Dar n'avemu noi óre în sinulu natiunii nóstre barbati, familii, cari prin positiunea lor sociala mai destinsa, prin virtutea lor probata, séu prin meritele lor cástigate pentru româtime s'au aredicatu la unu rangu de elita sociala. Acestia de si, séu mai bine disu tocmai fiind că au estu din sinulu poporului, pentru noi trebue sé aiba mai multa valóre, decátu aristocratímea strainilor, care forméza unu castu separatu de poporu.

Pe care cetitoriu séu cetitóre a „Familiei“ n'ar interesá nunt'a nepótei unui erou alu libertátii nóstre, a unui adevratu si celu d'ântâiu „preotu cu crucea 'n frunte?“ Cine nu aude cu placere despre cunun'a unei fice, acárei parinti sînt : unu literatu si anteluptatoriu politicu din cei mai neobositi si a matróna româna din cele mai rare căte avemu? . . .

Cunun'a dsíórei Letitia Hodosiu cu Dr. M. Oncu advocatu din Aradu s'a serbatu la 5 nov. a. c. în Rosi'a la cas'a parintelui protopopu Simion cav. de Balintu, mosiulu miresei. În Rosi'a s'a tînutu cunun'a la dorintia miresei, care fiind cea mai buna fice si nepóta a voitu prin cunun'a ei în biserica din Rosi'a sé împlinesca unu devotamentu de pietate si amóre fiesca fația de parinti, cari asemenea si-au celebratu cununia înainte acelu altariu.

La 3 óre dupa amédi biserica se umpluse de poporu care a venitu sé véda cunun'a nepótei lui „Tata-mosiu.“ Frumseti'a clasica a fragedei mirese este cunoscuta la toti căti au vedut'o, séu si numai auditu de Letitia Hodosiu. E destulu pentru caracterisare cá sé dicemu, că ea este fic'a fetei lui Balintu . . . În costumulu de mirésa stându naintea altariului cu espressione de seriositate, demnitate si pietate, cum trebue sé sté fia-care mirés'a la altariulu Domnului, ea erá chiar sublîma. Actulu de cununia l'a îndeplinitu preotulu din Rosi'a asistându parintele protopopu Balintu în costumu serbatorescu decoratu cu ordurile binemeritate de pe câmpulu luptei nationale. În calitate de nasi au asistatu : Dlu I. Popoviciu-Desseanu din Aradu cu dn'a Balintu soția medicului din Rosi'a, dlu Al. Filipu adv. în Abrudu cu dn'a soția, dlu Dr. S. Caianu mediculu báiilor din Rosi'a cu dn'a soția si dlu protopopu Gallu din Abrudu cu dn'a soția. Functiunea de surori de mirésa a purtatu dsíór'a Sidonia Rosi'u din Alba-Iulia, dsíór'a Elena Richter din Sibiu si dsíór'a Iulia Filipu din Abrudu. În fine frati de mire au fost Aur. Belesi'u ingineru, si Dr. G. Vuia med., ambiu din Aradu si fratele miresei Enea Hodosiu.

Nunt'a erá sé tréca dupa mod'a de acuma în lînisce, înse la cas'a lui „tata-mosiu“ suna musica si la căte unu chiefu mai micu, necum sé lipsésca aceea la

nunt'a scumpei sale nepóte. La mésa Juti'u cu band'a sa din Abrudu a jucatu cele mai bune si mai nóue piese românesci. Dupa aredicarea mesei s'a întorsu unu dansu, care a devenitu din ce în ce mai animatu pâna ce nu putu resiste nici tata-mosiu cá sé nu bata din calcâiele sale cele de 70 de ani. Iti crescea inim'a vedîndu pe tata-mosiu cu o inima atátu de june veselindu-se la nunt'a nepótei sale.

În dîu'a urmatóre tinerii casatoriti au plecatu la Aradu, unde fure întimpinati la gara de o frumósa societate românesca compusa din amicii mirelui si stimatorii miresei. Toti s'au bucuratu sinceru de acuisitiunea frumósa a Aradului, dorindu cá flórea Ardealului transplantata în paméntulu Aradului sub îngri-girea bravului ei gradinariu sé înflóresca multi ani!

Ne alaturámu din sufletu acestei urári.

Unu nuntasiu.

Benedictu Cairoli.

— La portretulu de po pagin'a 533. —

Cetitorii nostri primescu portretulu ministrului presiedinte a tinerului regatu italianu. B. Cairoli nascutu în Pavia în an. 1826, jóca unu rolu însemnatu de la an. 1848, si e animatu de simtiemintele cele mai nobile si ideile cele mai curate liberali. Barbatu de ingeniu, cu vederi si convictiuni hotarite, caracteru solidu si resolutu, este înca în virtutea puterii de a lucrá multu pentru Itali'a. În anulu 1859 a luat parte în lupt'a dela Palermo, unde fu ranitu. Din 1870 este membru alu parlamentului italianu si conducetorul partidei progressiste; timpu îndelungatu fu presiedinte alu camerei deputatilor.

Cairoli si partid'a lui au de programa : sufragiulu universalu, alegerile secrete si libere de ori-ce influentie, reorganizarea financiolor, pentru cá Itali'a întarita prin resurse si buna organizare a fortíelor armate, sé póta deveni putere domnitóre pe marea adriatica si pe tierile, ce o încungíura. De aceea Cairoli cu amiculu seu vechiu Garibaldi au introdusu în Itali'a asociatiunile poporali pentru manuearea armei si puscareá în tielu, si aceste le spriginescu cu multa caldura si din tóte puterile.

Dupa repasírea contelui Corti dela ministeriulu de esterne, carele a represintatu în cabinetu elementulu moderatu, regimulu italianu a devenitu unulu dintre cele mai liberali. De atunci în cóce politic'a esterna a Italiei este totu mai pregnantá si puternica în afara; amici'a regelui Umbertu si a regimului seu este cautata de tóte puterile mari.

În mai multe rënduri Itali'a a doveditu fația de miculu statu românu dela Dunare adevratu interessu pentru propasirea si întarirea elementului românu, de a puté fi sentinela víua a latinítatii si reprezentante a civilizatiunii în Orientu.

Ce e nou ?

✕ **Balulu din Alba-Iulia**, ce se va dá acolo cu ocasiunea adunării generale a societátii pentru fondu de teatru românu, are sé fia fórte frumosu. Precum ni se scrie, o multíme de familie si-au promis concursulu lor; din gîuru asemene se aștepta unu contingentu mare. Calusierulu si Batut'a asemene vor avé farmeculu lor specialu, căci vor fi jucate de voinicii regimentului Baden.

Unu architectu român, dlu Constantin Stefanescu, precum cetimu în „Timpulu“, si-a facutu unu bunu renume în strainetate. Dsa a terminatu cu successu școl'a de bele arte în Paris, medaliatu de acést'a, societatea centrala de architecti din Paris l'a admisu printre membrii sei. Aceeasi onóre i-a facut'o si societatea de architecti din Bruxelles, si directiunea care a presidatu la construirea palatului espositiunii din Paris l'a gasitu destulu de demnu pentru a-i încredintiá mai multe lucrári la Trocadero. Pe la finitulu anului 1876 dlu Censpach, primarul Bruxeului, l'a angajatu a terminá unu proiectu ce facuse dsa cu successu, întrunirea printr'o avenue Column'a Congressului cu piat'a Martirilor si bulevardulu de Nord.

O istoria picanta. Dlu X., carele avea datin'a sè se rentórca nóptea pe la 11 óre, într'o séra se rentórse deja la 9 óre, înșotitu de mai multí amici. Rentorsu, elu dise soçiéi sale, care tremurá, cá cine-va i-a spusu, cá în cas'a lui se afla unu talharu, deci a vinitu sè-lu prinda, si cá acela sè nu scape, si-a adusu si niste amici. Înședar voi soçiá sè-lu asigure, cá nu se afla nici unu talharu în casa, elu începú sè caute. Si iéta, ascunsu într'unu dulapu, gasi pe unu domnu Z., care nesciindu justificá caus'a afliárii sale acolo, lasá a fi consideratu cá talhariu. Barbatulu i propuse urmatórea dilema : „Séu subscrie numai decátu o politia despre 20 mii franci, ce i voi daruí asilului, séu voiu chiamá doi politísti si te voiu arestá cá pe talharu.“ Dlu X., care se bucura de o nalta positiúne sociala, primí conditiúnea prima si subscrie politia.

O audientia la împératulu. O corespondintiá din Viena spune : Alfred M., fost husaru, a sedusu anulu trecutú o féta de familia înșemnata, pentru care a fost opritu în Pesta si predatu tribunalului competente din Viena, care-lu pedepsí cu o luna închisóre. Elu cere totusi sè nu se esecute sentinti'a într'unu timpu mai lungu, pe care voiá sè-lu întrebuinteze pentru a cere personalu graçi'a împératului. Audienti'a i se acordá si elu se înfatíșia înaintea împératului. M. esclase la 1874 într'o manevra, la care asistase si împératulu, si dupa cererea M. Sale înca de atunci i se înfatíșiasse. Abiá întrase în sala si înmânúá petitiúnea, când împératulu recunoscu pe îndresnetiulu husaru din 1874, acárui dibacia n'o uitase. Dupa ce M. se rugá sè-i se revédiá pedéps'a, împératulu ilu întrebá : „Citesci románe?“ Elu respundiéndu, cá „da“, împératulu urmá : „Ei bine, atunci scíi cum se petrecu : mai ántáiu amorulu, apoi seducerea si în urma . . . pedéps'a. Dupa ce ai iubitu si ai sedusu pe o féta, trebue sè primesci si pedéps'a. În-dura-ti liniscitu pedéps'a ; ea e drépta.“ La unu semnu alu împératului, petiționarul se departá . . . mándru, dar negratiatu.

Celu din urma Lusignan. În Petersburg vietuesce unu omu saracu si bolnaviciosu, care voiesce sè 'ncerce a dá unu felu de legalitate anecșárii insulei Cipru de cátra Englesi. Acesta e celu din urma Lusignan ; derivatiúnea sa dela regii Armeniei si ai Ciprului nu póte fi pusa la indoiéla. Elu pórtá o unifórma fantastica cá husarii, o decoratiúne de fantasia, o cocarda rosia si galbena la chipiu si o manta milita-

résca. Înșemnát'a sa avere în bani, care erá depusa la patriarchulu din Constantinopole, disparú când cu rescól'a dela 1827. Betránulu pretendentu primesce din când în când mici daruri dela împératés'a. Uniculu seu fiu muri acum doi ani la Milano într'o mare miseria. Ne mai avéndu acum nici unu mostenitoru, are de gându a-si vinde drepturile sale guvernului englesu. Primí-va acesta têrgulu ? („Rom.“)

Microfonulu. De câte-va díle, se vorbiá la Londra despre o nóua inventiúne a dlui Hughes, botezata „Microfonu.“ Acestu instrumentu, care a fost presintatu la Academi'a sciintiélor, permite a transmite la distantie mari scemotele cele mai mici, cá sbirnaítulu unei mușce, séu tacanítulu unui césornicu. Acestu instrumentu se compune d'o scândurica verticala fisata p'o alta scândura care i servesce de picioru. Pe scândur'a verticala sânt asiediate dóue mici cuburi de carbune crestate. Unu micu craionu de carbune merge dela unu cubu la celalaltu, fiind asiediatu chiar p'aceste crestaturi. Firele electrice sânt legate de cuburi si comunicatiúnea se face prin creionu. Contactulu este permanente în cubulu inferioru ; înse nu este totu asiá si în celu superioru, unde contactulu este mai multu séu mai puținú imperfectu. Cea mai mica vibrare modifica contactulu si este simtita în currentulu electricu. Unu telefonu este pusu la plecarea depesielor, unu altulu la sosire. Microfonulu nu este, dice „le Temps“, de cátu unu instrumentu transmițtoru care are o mare delicatetiá si mareșce sunetele transmise. („Rom.“)

Fómetea în Chiua. Unu corespondentu din Siangai spune, cá fómetea din Chiua cresce mereu. Nici anulu acesta nu póte fi vorb'a de secerisíu, din cauza cá sórele ardítoru pustiesce totu, si din caus'a lipsei de semenatura. Bogatulu si saraculu nu se mai deosebescu ; acela care înainte traíá în pompa, acum se tavalesce în prafu, geméndu de fóme, alaturea cu cersítorulu dela usí'a lui. Guvernulu si privatii facu totu ce le stá în putintia ; dar înședar, mijlócele lor sânt neîndestulátóre. Guvernulu a datu ordinu guvernatorilor provinciélor sè cerceteze, dóra vor puté aflá caus'a mánierei díeilor. Idoli se arunca în fântáni si lacuri pentru a induplecá pe díeulu plóiei si apei sè ude paméntulu uscatu. Împératulu chiar si-a schimbatu numele, cá asiá sè faca pe cei ceresci, sè crédiá, cá fostulu împératu a muritu, si altulu este pe tronú. Dar tóte înședar, fómetea cresce.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Panfilu Podóba, notaru cercualu în Zaulu de câmpia. în 20 oct. a. c. s. n. si-a serbatu cununi'a cu domnișór'a Nina Morariu Papp din Juriulu de câmpia.

Treiluniulu octomvre—decemvre începéndu-se cu nr. 74, deschidemu prenumeratiúne nóua la fói'a nóstra, cu conditiunile înșemnate în frunte. Observámu, cá în treiluniulu acesta vom dá si suplementele promise pentru acestu semestru. Rogámu pe abonantii ale caror abonamente vor espirá sè le rennoiésca de timpuriu, séu sè ne retramita esemplarele.